KOMMISSYA SKARBOWA

I.

Mieysce Kommissyi.

Kommissya Skarbowa Koronna odbywać się ma w Mieście Warszawie, Kommissya Skarbowa Litewska, w Mieście Grodnie.

II.

Skład Kommissyi

1. Kommissya Skarbowa Koron: składać się ma z Podskarbich Koronnych, wyiąwszy Podskarbiego w Straży umieszczonego, y z 12. Kommissarzów to iest: z dwòch Senatorów Koronnych po iednym z każdey Prowincyi Koronney, z 6. ze Stanu Rycerskiego, po 3 z każdey Prowincyi Koron: ze 4. Plenipotentów Miast na Seym, po 2ch z tychże Prowincyi.

2. Kommissya Skarbowa Litt: składać się ma z Podskarbich Litt: wyiąwszy Podskarbiego w Straży umieszczonego, y z 9ciu Kommissarzów, to iest: z 1go Senatora Litt: y 6ciu ze Stanu Rycerskiego, z 2ch Plenipotentow Miast na Seym.

3. Wszyscy Kommissarze Skarbowi obierani bębą co dwa lata na Seymach Ordynaryinych sposobem Elekcyi przepisanym w Prawach: o *Seymach y Miastach.* Na każdey takiey co lat dwie Elekcyi Kommissarze Funkcyą swoię kończący, mogą bydź na dalszy czas znowu obrani.

4. Obranym na Kommissarza Skarbowego bydź nie może. 1. Kto nie ma od Roku niewątpliwey Possessyi dziedziczney ze Stanu Rycer-

ſkiego Ziemſkięy, a Obywatel Miaſta Mieyſkiey *respective* w ſwoiey Prowincyi. 2. Kto niebył choć raz na funkcyi publiczney od Elekcyi zależącey. 3. Kto ieſt obowiązany aktualną ſłużbą Woyſkową. 4. Kto ieſt Posłem na Seym.

5. Prezesem Kommiſſyi Skarbowey będzie ieden z Podſkarbich, a w nieprzytomności Podſkarbich pierwſzy z porządku Kommiſſarz. Prezeſowi wolno ieſt podług upodobania wyznaczać Aſſeſsorów, którzy *cum voce Consultiva* zaſiadać mogą w Kommiſſyi, takowe iednak w niey zaſiadanie, nie ma bydź rozumiane za odbycie Funkcyi publiczney.

6. Komplet Kommiſſyi ſkładać ſię ma z 5ciu naymniey Oſob zaſiadaiących w Kommiſſyi *cum voce decisiva.*

7. Kommiſſarze brać będą penſyą roczną w Tabelli expens publicznych oznaczoną: Wypłacanie zaś takowey penſyi ma bydź w ſpoſobie niżey opiſanym. Podſkarbiowie ponieważ ſą penſyą Miniſtrowſką opatrzeni do penſyi Kommiſſarſkiey nie należą.

8. Kommiſſya Skarbowa mieć będzie Piſarza, którego obierze iednomyślnością, albo większością wotow ſekretnych. Piſarz ten powinien być oſiadły, Urząd iego dożywotni będzie. Nikomu przedanym ani uſtąpionym bydź nie może, dobrowolne Urzędu tego złożenie ma być Kommiſſyi podane na piſmie, y w Protokuł wpiſane wraz z Rezolucyą Kommisſyi, poczem Kommisſya do Elekcyi nowego Piſarza przyſtąpi. Obowiązki Piſarza ſą. 1. Na Seſsyach Kommiſſyi zaſiadać *cum voce Consultiva.* 2. Utrzymywać protokuły Kommiſſyi. 3. Mieć zwierzchni dozor Kancellaryi y Archivi Kommiſſyi. 4. W Sądach Kommiſſyi pioro trzymać y Dekreta piſać.

9. Prôcz Pisarza mieć będzie Kommissya przy boku swoim innych ieszcze Officyalistów potrzebnych, których liczbę y płacę ułoży, a układ takowy Seymowi do potwierdzenia poda, potwierdzonego zaś przez Seym układu odmieniać nie będzie mogła.

10. Zaden Kommissarz w ciągu Urzędowania swoiego zrzekać się, ani ustępować nie może pod iakimkolwiek bądź pozorem Funkcyi swoiey Kommissarskiey; przez czas zaś Urzędowania swego, ani Kommissarz Skarbowy, ani Officyalista Skarbowy w żadney inney Funkcyi bydź nie mogą, y iey sprawować pod żadnym pozorem nie maią.

11. Podskarbiowie, Kommissarze y Officyaliści Kommissyi Skarbowey, w żadnym Sądzie suspensy brać nie będą mogli, a w przypadku potrzeby nakazania przysięgi Podskarbim, Kommissarzom, lub Officyalistom przy Boku Kommissyi zostaiącym, po iey dopełnienie wszelkie Juryzdykcye odsyłać ich będą do mieysca, gdzie się Kommissya odbywa.

III.

Władza Kommissyi.

Władzy Kommissyi Skarbowey oddaiemy Rząd Skarbu Rzeczypospolitey y dozor całości onego, wybieranie dochodów publicznych prawem wyraźnym pod iey rząd oddanych, y tychże dochodow publicznych wydatek, dozor nad monetą, wybór Officyalistów Skarbowych y zupełny Rząd nad niemi, nakoniec Sądowość.

IV.

Granice Władzy Kommissyi.

1. Nie wolno będzie Kommissyi pod żadnym pozorem stanowić podatki y opłaty iakiekolwiek bądź wyraźnym prawem nie nakazane, stanowić

Komory Celne wewnątrz Kraiu Rzeczypospolitey, albo iuż wystawione daley utrzymywać; zamykać granice Państwa Rzeczypospolitey, co się tycze handlu, y tamować wolności wywozu, lub przywozu produktów wszelkich y Rękodzieł, odmieniać Instruktarze Celne, *respective* Granicznych ścian Rzeczypospolitey, przez Seym potwierdzone; w wybieraniu dochodow publicznych, stanowić monopolia Prawem wyraźnym nie nakazane, wybierać podatki, lub iakiekolwiek bądź opłaty prawem nakazane, monetą nie podług ogłoszonego w Kraiu szacunku. Żaden z Podskarbich, y Kommissarzów, ani Officyalistów, nie będzie mógł trzymać na siebie iakikolwiek bądź dochod Rzeczypospolitey, ani dobra publiczne na siebie licytować.

2. Nie będzie wolno Kommissyi pod żadnym pozorem używać dochodow Rzeczypospolitey na żadne inne wydatki, tylko na te iedynie, które wyraźnym Prawem są determinowane; Używać y wydawać na cokolwiek bądź bez wyraźney woli Seymu Remanentów pozostałych od wydatków publicznych; zatrzymywać, lub przeciągać komukolwiek bądź płacy z Prawa należącey, a mianowicie woysku, y wierzycielom Rzeczypospolitey, albo wypłacać monetą nie podług szacunku w Kraiu ogłoszonego; zaciągać długow na Rzeczpospolitą bez wyraźnego iey nakazu; pożyczać komukolwiek bądź z Kassy Skarbowey, lub monetę w Kassie będącą zamieniać.

3. Jako nakoniec wszelkie rozporządzenia, y działania Kommissyi, nie maią bydź tylko w dopełnieniu Praw y Ustaw Seymowych Rzeczypospolitey, tak nigdy wolno iey nie będzie żadnego takiego rozkazu wydawać, któryby nosił na sobie akt Prawodawstwa. To wszystko pod odpowiedzią w Sądach Seymowych.

V.

V.

Szczegòlny Opis Władzy y Obowiązkòw Kommifsyi.

1. Do Władzy Kommifsyi należy ftanowić Manipulacyą, czyli pewny sposob wybierania dochodòw publicznych pod iey rząd oddanych, zawsze iednak ftofownie do ogólnych przepifów na Seymie uchwalonych.

2. Do Kommifsyi należy ftanowić nad granicą potrzebne Komory, *obſervatoria*, y ludzi. Zaden Dziedzic lub Pofsefsor Dobr iakieykolwiek bądź natury, brònić iey tego nie ma. Koszt zaś na to potrzebny łożyć będzie Kommifsya ze Skarbu Publicznego, nie obowiązuiąc nigdy Dziedzica, lub Pofsefsora do takowey expenfy.

3. Lubo Prawem teraźnieyfzym Art: IV. paragrafu 1. zabroniono ieft Kommifsyi ftanowić Komory Celne wewnątrz Kraiów Państwa Rzpltey, dla wygody iednak handluiących mocna będzie Kommifsya ftanowić w Miaftach większych Komory Celne, w których towary do tychże Miaft przychodzące, będą opłacać Cło, ktòrego na Komorach nadgranicznych nieopłaciły.

4. Towary wfzelkie, od ktòrych Cło Prawem naznaczone w nadgranicznych Komorach raz opłacone będzie, żadney powtórney Rewizyi, żadney powtórney Cła opłacie, y wfzelkich Melioracyi onego, pod żadnym pozorem w całym Kraiu Państwa Rzeczypltey podlegać nie maią.

5. Prócz opłaty Cła wyraźnym Prawem naznaczonego, żadne inne opłaty na Komorach Celnych wybierane nie będą pod iakimkolwiek bądź pozorem y nazwifkiem, przeto wfzelkie opłaty od Wiz, Kwitów, y tym podobne, ninieyfzym Prawem zakazuiemy.

6. Każdy wieżdżaiący do Kraiów Państwa Rzpltey, po opłaceniu Cła w nadgraniczney Komorze od

Towarów ieśli iakie wieść będzie, wolen bedzie iechać gdzie mu się podoba, a wſzelkie nakazy zoſtawiania *Vadimoniorum* w takowych przypadkach znoſiemy.

7. Gdyby kto wyprowadziwſzy produkta Kraiowe za granicę, tychże produktów wyprowadzonych nie mogąc w przedać, w ciągu ſześciu Mieſięcy nazad one wprowadzał do Państwa Rzpltey, wtedy Kommiſsya nakaże wracać Cło od takowych odcelonych produktów.

8. Kommiſsya uwalniać będzie od płaty Cła wſzelkie rzeczy ſprowadzane z zagranicy na publiczne Rzeczypospolitey potrzeby; nie inaczey iednak, iak za podaną ſobie na piśmie Notą, od któreykolwiek rządowey Rzpltey Kommiſsyi; w Nocie tey wyſzczególnione być maią wszyſtkie te rzeczy maiące przychodzić z zagranicy.

9. Inſtruktarze Celne przez Seym uchwalone, Kommiſsya drukować każe, y do wiadomości publiczney poda we wszyſtkich Woiewodztwach y Powiatach.

10. Tranzyta wſzelkie przez Kraie Państwa Rzpltey ułatwione mieć chcemy. Potrzebne w tym celu urządzenia Kommiſsya ułoży, y do potwierdzenia Seymowi poda, a przez Seym potwierdzone, równie iak y Inſtruktarze Celne ogłaſzać będzie.

11. Wſzelkie opłaty wewnątrz Kraiów Państwa Rzpltey na traktach publicznych y drogach partykularnych, tudzież na rzekach y kanałach od czegokolwiek bądź, y pod iakimkolwiek bądź pozorem, lub nazwiſkiem dotąd wybierane, na zawſze znoſiemy, y aby żadne nigdy od przeieżdżaiących wybierane nie były ſtanowiemy. Wyiąwſzy moſty y przewozy na rzekach ſpławnych, na których Kommiſsya mocna będzie za znieſieniem ſię z Właścicielem mieysca ſtanowić ſprawiedliwą opłatę

opłatę od przeieżdżaiących. Takowych mostów y przewozów opłacać się maiących, dokładną Tabellę z wyszczegòlnieniem gatunku y wielości opłaty, Kommissya wydrukować każe, y do wiadomości publiczney poda we wszystkich Woiewodztwach y Powiatach ponawiaiąc to w miarę potrzeby.

12. Zaden z przeieżdżaiących, osobliwie Kupcy, przymuszani nie będą iechać koniecznie Traktem Publicznym, tudzież przez mosty y przewozy, od ktòrych opłata naznaczona będzie, wyiąwszy mieysca y trakty na granicach Państwa Rzeczypospolitey przeznaczone do wiazdu y wyiazdu końcem rewizyi y opłat Celnych.

13. Co się tycze czyszczenia rzek spławnych, znoszenia na nich wszelkich przeszkód, wolność y łatwość handlu tamuiących; tudzież robienia Kanałów y Traktów Publicznych, Kommissya Skarbowa znosić się w tym będzie z Kommissyą Policyi.

14. Obowiązkiem Kommissyi będzie urządzać Fabryki Rzpltey pod iey rząd oddane, y takowych Fabryk przychody y rozchody, w dokładney Tabelli Seymowi podawać.

15. Powinnością Kommissyi będzie strzedz podług szczególnych opisòw Prawa całości Dóbr Rzpltey, y Funduszòw publicznych, pod rząd y dozór iey oddanych. Sprawy wszelkie tychże Dòbr y Funduszòw tyczące się, Kommissya Plenipotentom Skarbowym pilnować nakaże, a ci Plenipotenci, nie będą mogli godzić się ze stroną bez wiadomości Kommissyi. Na każdym Ordynaryinym Seymie Kommissya podawać ma drukowaną Tabellę tychże Dóbr y Funduszów publicznych; z dokładnym wyszczegòlnieniem, przez kogo, od którego czasu, y do iakiego czasu, oraz za iakim Prawem są, lub maią być posiadane.

16. Dozorowi Kommiſsyow Skarbowych, poruczamy Korony y inne Kleynoty Rzpłtey, których nigdy, y nikomu niewydadzą bez wyraźnego rozkazu Seymu.

17. Kommiſsya mieć będzie dozór nad Mennicą; ſtrzedz będzie, aby ta we wszyſtkim ſprawowaną była podług opiſu Praw iey ſłużących, a mianowicie ſtopa monety Prawem oznaczona odmienianą niebyła.

18. Kommiſsya ſtanowić będzie y do wiadomości publiczney podawać w Woiewodztwach y Powiatach ſzacunek wewnętrzney monety zagraniczney ſtoſowny do ſtopy monety Kraiowey nieinaczey iednak, aż wprzod trzema Mieſiącami przynaymniey wyda publiczne o tym oſtrzeżenie. Chcąc zaś mieć iednakowy Kurs monety Zagraniczney we wſzyſtkich Kraiach Państwa Rzeczypospolitey uſtanawiamy; ażeby Kommiſſye Skarbowe, Koronna y Litewſka, nie poiedynczo y oddzielnie, ale za wspolną radą, wzaiemnym znieſieniem ſię, y wiednymże czaſie, takowy wewnętrzny ſzacunek Zagraniczney monety ſtanowiły y ogłaſzały.

19. Monecie wszelkiey Zagraniczney wchod, y wychod wolny na granicach Państwa Rzeczypoſpolitey broniony nie będzie. Zdawkowey, czyli *bilonowey* monecie wchod wolny niema bydź dozwolony. Fałſzowaną monetę, Kommiſsya żabierać y konfiſkować będzie.

20. Mocna będzie Kommiſsya, bądź z pośrzód ſiebie wybranych, bądź inne iakie Oſoby wyſyłać do obieżdżania Prowincyi, czyli Repartycyi celnych, do weyrzenia w ſtan Kaſs y Fabryk Rzeczypoſpolitey, tudzież do nabycia innych potrzebnych rządowi ſwoiemu wiadomości, w czym wſzyſtkim żadney od nikogo przeſzkody mieć nie będzie.

21.

21. Pròcz Officyalistòw przy boku Kommissyi zostaiących, mieć ieszcze będzie Kommissya Officyalistów Skarbowych na Prowincyach, potrzebnych do wyboru y dozoru dochodòw publicznych. Kommissya mocna będzie powiększać, lub umnieyszać liczbę tych Officyalistów podług potrzeby. W zdarzeniu nieodbitey potrzeby powiększenia liczby Officyalistów na Prowincyach, albo naznaczania onym większey pensyi; przyczyna takowey rezolucyi Kommissyi, być powinna dokładnie wyszczegòlniona w Protokule.

22. Do władzy Kommissyi należy wybor wszystkich Officyalistów Skarbowych, tak przy boku Kommissyi, iakoliteż y na Prowincyach zostaiących, a to podług nastepuiących przepisów = 1. Kommissya trzymać będzie wierną Konduit-Listę wszystkich Officyalistòw Skarbowych, którą corok examinować y weryfikować ma. = 2. Nie wolno nominować na żadne wyższe stòpnie Officyalistòw Skarbowych, począwszy od Rewizora y Pisarza, tylko z Officyalistów w aktualney służbie Skarbowey zostaiących, y w Konduit-Liście za zdatnych y zasłużonych przez Kommissyą uznanych. — 3. Nikt niemoże być Officyalistą Skarbowym, kto nie ma za sobą dostateczney Ewikcyi w własnym maiątku, lub w poręce. Wszystkich Officyalistòw Skarbowych Podskarbi zasiadaiący w Kommissyi, a w iego niebytności pierwszy z porządku Prezyduiący nominować będzie na Sessyi Kommissyi. Do Kommissyi zaś całey w komplecie Prawem przepisanym, należeć będzie uznanie prawney nominacyi, zasług, zdatności, y dostateczności Ewikcyi. — 4. Gdyby na wakuiącą Funkcyą Skarbową, y za taką przez Kommissyą uznaną, Podskarbi zasiadaiący w Kommissyi, lub mieysce iego zastępuiący, nie nominował w ciągu dwòch dni od cza-

C su

su ogłoſzenia wakanſu, wtedy pierwſzy po nim z porządku ma to dopełnić.

23 Doſtateczność Ewikcyi Officyaliſty nigdy nie będzie decydowana ſekretnemi wotami, lecz zawſze głośnemi. Kommiſsarze przyimuiący niedoſtateczną Ewikcyą, ſami będą w odpowiedzi za zdarzoną ſzkodę Skarbu.

Poręcznikiem bydź nie może, 1. Ten, komu Prawo czynić tranzakcye nie dozwala. 2. Kto w Kommiſsyi Skarbowey zaſiada, wyiąwſzy wezwanych Aſseſsorów. 3. Officyaliſta w iakimkolwiek bądź ſtopniu w uſługach Skarbu zoſtaiący.

24. Gdy Kommiſsya doſtrzeże iakąkolwiek choć naymnieyſzą ſzkodę Skarbu w naruſzeniu Kaſſy przez Officyaliſtę uczynioną, ma natychmiaſt uwiadomić Poręcznika iego, czego gdyby nie uczyniła, albo naleziony y dowiedziony deces na Raty podzieliła y poczekała, albo przeſtępnego Officyaliſtę na mieyſcu ſunkcyi zoſtawiła, wtedy nie iuż Poręcznik, ale Kommiſsarze komplet na ówczas ſkładaiący będą w odpowiedzi za ſzkodę Skarbu. Wolno będzie Poręcznikowi cofnąć daną za Officyaliſtę porękę, o czym puł rokiem pierwey oſtrzedz powinien Kommiſsyą przez Memoryał, pòki zaś tego nie uczyni w czaſie y ſpoſobie opiſanym, pòty do odpowiedzi z poręki obowiązanym będzie.

25. Zaden Officyaliſta ſunkcyi ſwoiey Skarbowey przedawać, ani uſtępować nie może: w nadgrodę zaś ſprawiedliwych zaſług ſtanowiemy: Jż Officyaliſta, ktòry w Skarbie Rzeczypoſpolitey ciągle y bez noty, 20. lat wyſłużył, będzie brał do śmierci połowę tey penſyi, ktòra ſię należy ſtopniowi w iakim będzie dwudzieſtego roku ſłużby ſwoiey. Kommiſſya podawać ma na każdym Seymie Ordynaryinym Tabellę tak wyſłużonych Officyaliſtow, z wyſzczególnieniem ich

imion

imion, lat wysłużonych y wielości pensyi należącey się im do życia.

26. Kommissya mieć będzie rząd y władzę zupełną nad Officyalistami Skarbowemi. Będzie mogła wyrokiem swoim oddalać ich *in oeconomicis* y sądzić kryminalnie w przestępstwach do iey Sądu należących podług niższego opisu.

27. Milicya Skarbowa będzie pod Zwierzchnim rządem Kommissyi, a pod szczególną Kommendą Prezyduiącego w Kommissyi.

28. Wszystkie Obwieszczenia Kommissyi Skarbowey bydź powinny zaraz y bez opłaty oblatowane we wszystkich Aktach, ile razy tego Kommissya żądać będzie, tudzież z Ambon ogłaszane y do drzwi Kościelnych przybiiane.

29. Zadne Akta wzbraniane nie będą Kommissyi do wyszukiwania wszelkich dokumentów tyczących się interessów Skarbowych, od takowych zaś Wypisów Skarb więcey płacić nie ma iak po iednemu Złotemu od arkusza.

VI.

Władza Sądowa Kommissyi.

Do Sądu Kommissyi Skarbowey należą sprawy następuiące. 1. O pokrzywdzenie y naruszenie Skarbu Rzeczypospolitey w dochodach publicznych pod rząd y dozór Kommissyi oddanych. 2. O przestępstwa Officyalistów Skarbowych, tudzież o krzywdy przez Officyalistów, y na wzaiem Officyalistom przez kogożkolwiek bądź wyrządzone, a to iedynie z powodu ich funkcyi y obowiązków Skarbowych. Wszelkie bowiem inne z Officyalistami sprawy, ich funkcyi y obowiązków Skarbowych nie tyczące się należeć maią do Sądow właściwych podług prawa. 3. O zgwałcenie bespieczeństwa Juryzdykcyi Kommissyi, Osob Kommissarzów y Officyalistów Skarbowych w mieyscach, gdzie z Urzędu znaydować się będą.

C 2

2. Zadnych innych Spraw Kommissya Sądzić nie będzie mogła, choćby się kto poddawał dobrowolnie pod iey Sąd.

3. Sprawy do Kommissyi należące przychodzić będą prosto do iey Sądu. Sąd zaś Kommissyi iest Sądem *Ultimae Instantiae*.

4. Pomoc Woyskowa nigdy odmowiona bydź nie ma do Exekucyi wyroków, not rekwizycyonalnych y Rewizyi Kommissyi Skarbowey.

VII.

Porządek postępowania Kommissyi.

1, Kommissya Skarbowa zawsze ciągle y bez przerwy odbywać się będzie. Obrani Kommissarze zaczną Urzędowanie swoie naypòźniey wszeście dni po obraniu, a pòki ci na Kommissyi nie zasiądą, Kommissarze kończący funkcyą pełnić będą bez przerwy obowiązki prawem przepisane.

2. Kommissya miewać będzie co dzień Sessye swoie, wyiąwszy Dni Swiąteczne, w których, gdyby nagła wypadła potrzeba, wtedy za obwieszczeniem przez Prezyduiącego, Kommissarze na nadzwyczayną Sessyą ziachać się powinni.

3. Przy zaczęciu każdey Sessyi przytomność Podskarbiego, y Kommissarzòw zapisana bydź ma; spòźnione zaś Podskarbiego, lub Kommissarzòw na Sessyą przybycie, tak ma bydź zapisane, aby wiadomość została, y o czasie spóźnionego na Sessyą przybycia, y o przytomności Osob przy każdey decyzyi. Baczność na to całey Kommissyi, a szczególniey Prezyduiącemu, y trzymaiącemu Protokuł zalecamy: W przypadku, gdyby się komplet nie zebrał, przytomni Kommissarze podpisami własnemi pilność swoię zaświadczą.

4. Zaden Kommissarz oddalać się nie ma bez pozwolenia Kommissyi. W protokule zapisany będzie czas pozwolony Kommissarzowi do oddalenia

nia ſię. Kommiſsya ſtrzedz będzie, żeby ieden przynaymniey Kommissarz nad komplet zawſze był w mieyſcu Kommiſſyi przytomny. W Kommiſlyi, w ktòrey oba Podſkarbiowie mieyſce maią, ieden z Podſkarbich zawſze być powinien na Seſſyach przytomny. W Kommiſſyi, w którey ieden tylko Podſkarbi zaſiada, a drugi do Straży ieſt nominowany, Podſkarbi mieć będzie pewny czas ſobie przepiſany, przez który na Seſſyach Kommiſsyi koniecznie przytomny być powinien. Wſzyſtko to w Ordynacyi Kommiſsyi dokładnie przepiſano być ma.

5. Podſkarbiowie y Kommiſsarze odbierać będą przy końcu Kwartału czwartą część penſyi swoiey roczney, pensye nieprzytomnych Kommiſſarzów rozdzielać ſię maią na przytomnych, układ tego ma być zrobiony w Ordynacyi. Gdyby zaś który z Podſkarbich niebył przytomny na Sessyach przez czas w Ordynacyi Kommiſsyi ſobie przepiſany, wtedy Penſya iego Miniſtrowſka za ten czas w Skarbie zoſtawać będzie. Karze potrącenia Penſyi podpadać nie maią Podſkarbiowie y Kommiſsarze ci, ktòrzyby z wyraźnego zlecenia Kommiſsyi w intereſsach Skarbu oddaleni byli, y ci ktòrzyby z przyczyny rzetelney choroby na Seſsyach Kommiſsyi przytomnemi być nie mogli; rzetelność zaś choroby zaprzyſięgą przed Kommiſsyą na pierwſzey Sessyi. Gdyby który Kommiſsarz umarł, Pensya przez niego niedoſłużona w Skarbie Publicznym zoſtaie.

6. Wszelkie decyzye y rezolucye Kommiſsyi, iednomyślnością lub więkſzością zdań, ſtanowione być maią. Równość zdań, Prezyduiący rozwiąże. W Sądach, po głośnych zdaniach, ſekretne kreſki iść mogą, gdyby ktòry Kommiſsarz ich żądał; w innych zaś wſzyſtkich decyzyach y rezolucyach Kommiſsyi, ſekretne kreſki

 miey-

mieysca nie maią; ale każdy decyduiący zaraz nie wychodząc z Jzby, y właſną ręką zapiſze w Sentencyonarzu rozpis, czyli zdanie ſwoie, rożne od większości zdań decyzyą ſtanowiących. Zadne iednak rozpiſy nie będą mogły tamować ſkutku wſzelkich decyzyi y rezolucyi, większością zdań w Kommiſsyi zapadłych.

7. Kommiſsya mieć będzie dwa Sentencyonarze, ieden Sądowy, drugi Ekonomiczny, w pierſzym każda decyzya Sądowa, w drugim wszyſtkie inne rezolucye y czyny Kommiſsyi zapiſywane będą. Takowe Sentencyonarze maią być utrzymywane przez dwóch Kommiſsarzów, a wſzyſcy ſkład iący Kommiſsyą *cum voto decisivo* przytomni, podpisywać one będą na każdey Seſsyi. Nie podpiſuiący ſię w Sentencyonarzu, a przytomny rozumiany być ma za zgadzaiącego ſię z zapadłą rezolucyą, y ſam tylko rozpis podług wyższego paragrafu uczyniony zaświadczać będzie zdanie rożne od większości.

8. Prócz Sentencyonarzow, będą w Kommiſsyi trzy protokuły: w iednym z nich Noty, Rezolucye, y wszyſtkie dzieła Ekonomiczne Kommissyi, w drugim Dekreta wpisywane być maią *per extensum.* Prezyduiący podpiſywać będzie obydwa, nie wprzod iednak, aż po dokładney konfrontacyi z decyzyami, i rezolucyami w Sentencyonarzu zapisanemi. Do takowych protokułów należące wpisy, być maią naypoźniey zrobione w dni ośm, od czasu zapisaney w Sentencyonarzu decyzyi lub Rezolucyi: za niezachowanie przepiſu tego, Pisarz odpowie w Kommiſsyi. Trzeci Protokuł będzie ſekretny, w którym wpiſywane być maią całkowicie wſzyſtkie te Ekonomiczne Rezolucye, y dyspozycye Kommiſsyi, które dla ſkuteczniеyszego wykonania muszą być w ſekrecie do nieiakiego czasu

zacho-

zachowane. Ten protokuł ſekretny, ieden z Kommiſsarzów utrzymywać będzie, a wszyscy przytomni ſkładaiący Kommiſsyą *cum voto deciſivo* podpiſywać go maią.

9. Wszyſtkie Memoryały, a oddzielnie rapporta, numerowane być maią. Na tych Memoryałach i rapportach ieden z Kommissarzów zapisywać będzie dzień podania onych, i dzień uczynionych na nie rezolucyi. Wszyſtkie Memoryały y Rapporta, Kommiſsya ułatwiać ma porządkiem daty podania: te iednak, któreby prędzey wymagały rezolucyi, choćby poźniey podane były, pierwiey ułatwiane być mogą, ieżeli potrzeba tego uznana będzie przez większość zdań w Kommiſsyi.

10. Wolno będzie Kommissyi prace swoie między Kommiſsarzów podzielić, którzy w ſwoich wydziałach przygotowane planty, rezolucye, i tym podobne dzieła *proiedivè* przynoſić będą pod decyzyą Kommiſsyi. Rozkład takowy ma być zapiſany w protokule.

11. Kaſsa generalna Skarbowa, na trzy zamki zamknięta być powinna, do ktòrey klucz ieden będzie przy Prezyduiącym w Kommiſsyi, inne zaś dwa, przy dwòch Kommiſsarzach; tak, ażeby ani żadna Percepta przyimowana nie była do Kaſſy, ani żadna Expens z niey nie wydawana, bez tych trzech Oſòb, przy ktòrych klucze od Kaſsy będą.

12. Wſzyſtkie gatunki Intrat Skarbowych wciągane będą w Rachunki Skarbowe. Zadna Percepta przyięta, a Expens zaaſsygnowana niebędzie, bez wyraźney dyspozycyi Kommiſsyi; Kommiſsya zaś takowey dyſpozycyi nie ma wydawać, aż po uczynioney pierwey przez ſiebie w komplecie zwyczaynym, lub przez Kommiſsarzòw od ſiebie wyznaczonych dokładney weryfikacyi y konfrontacyi z iſtotną perceptą.

13. Affygnacye do Kaſs Prowincyonalnych z woli Kommiſſyi wydawane, podpiſywane być maią przez tych, przy ktorych ſą klucze od Kassy generalney, y przez Superintendenta Kaſſy.

14. Trzymaiący klucze od Kassy wypłacać będą raz na tydzień Superintendentowi Kaſſy, aſſygnowane przez Kommiſſyą pieniądze, a to podług wyraźnych dyſpozycyi Kommiſſyi. Pozoſtałe od Kommiſſyi pieniądze przy ſobie złożyć każą do Kaſſy. Tygodniowy Bilans Kaſſy przez ſiebie podpiſany Kommiſſyi podawać maią.

15. Wſzyſtkie Uniwerſały obwieſzczenia, y Noty Kommiſſyi wychodzić będą pod tytułem: *Kommiſsya Rzpltey Skarbu Koronnego* w Koronie; *W. X. Lit:* w Litwie; a przez Podſkarbiego zaſiadaiącego w Kommiſſyi podpiſane być maią, ktory gdyby przytomnym niebył, pierwſzy z porządku Kommiſſarz podpiſze. W każdym zaś Uniwerſale ma być wymienione Prawo, na mocy którego Uniwerſał wychodzi. Wſzelkie inne dyſpozycye, Rezolucye, y Aſſygnacye Kommiſſyi Extraktem z protokułu wydane będą. Wypiſy zaś z protokułu ſekretnego ſtwierdzone być maią podpiſem Prezyduiącego.

16. Pieczęć Kommiſſyi Skarbowey w Koronie będzie *Herb Korony z napisem*; w Litwie *Herb Litewſki z napisem.* Takowa pieczęć przykładana być ma do wſzyſtkich Expedycyi publicznych y Extraktów dla dania im większey uroczyſtości.

17. Wſzelkie z Kancellaryi Kommiſſyi Extrakty z korektą y pieczęcią wydawane być maią po iednemu Złotemu od Arkuſza, wſzyſtkie inne opłaty w Kancellaryi zakazuiemy.

18. Wreſzcie Kommiſſya Skarbowa ułoży Ordynacyą ſtoſowną do niney-

nieyſzego Prawa, y tę do potwierdzenia Seymowi poda.

VIII.

Powinności y ſtosunki Kommiſsyi względem Seymu.

1. Kommiſſyi powinnością będzie na każdym Seymie Ordynaryinym. 1. Zdawać ſprawę ze wſzelkich czynów ſwoich, tudzież z Przychodów, y Rozchodow Skarbu Rzpltey pod iey Rząd oddanych, a to przed Deputacyą tym końcem z Seymu wyznaczoną, podług opiſu w Rozdziale o Seymie. 2. Podawać Seymowi wydrukowane Tabelle wzmiankowane w wyżſzych Artykułach Rozdziału tego. A nadto wydrukowane Tabelle wſzelkich Przychodów y Rozchodów Skarbu Rzpltey pod iey rząd oddanych, z wyſzczególnieniem koſztów w percepcyi; Tabellę długòw wſzelkich Rzpltey opłaconych y do opłacenia zoſtaiących; nakoniec Tabellę Bilanſu handlowego.

2. Wolno będzie każdemu Obywatelowi do Deputacyi Examinuiącey czyny Kommiſſyi, podawać na piśmie, z podpiſem ręki wlasney, zarzuty, y zażalenia ſwoie na Kommiſſyą: Lecz Delacya Obywatela na Kommiſſyą o iey czyny urzędowe iść nie może; Wyiąwſzy oſobiſte wyſtępki tych, którzy w Kommiſſyi zaſiadaią, a to w przypadkach y ſpoſobie w Rozdziale o Sądach przepiſanym.

3. Gdyby z Relacyi Deputowanych okazał ſię czyn iaki naganny, Seym podług okoliczności y gatunku przewinienia, czyn takowy Kommissyi, albo nagani, y iey rozporzędzenie, czyli rezolucye ſkaſsuie, albo oſkarżone oſoby Kommiſsyą ſkładaiące pozwać każe Inſtygatorom Narodowym do Sądòw Seymowych po rozſądzenie y ukaranie.

4. Ponieważ we wszystkich czynach y rezolucyach Kommissyi Ekonomicznych rozpisy wolne zostawiliśmy, przeto gdy oskarżone osoby Kommissyą składające pozwane będą z woli Seymu na Sądy Seymowe, też osoby winne będą zdania swoie rozpisem usprawiedliwiać.

5. Jeżeli czyny Kommissyi nie okażą się naganne, albo w Sądach Seymowych usprawiedliwione zostaną, Seym da Kommissyi zaświadczenie y zakwitowanie z dokładnym Remanentu opisaniem.

IX.

Obowiązki y stosunki Kommissyi względem Straży.

1. Kommissya Skarbowa powinna wiernie donosić o wszelkich czynach swoich, a to przesyłaiąc Rapporta do Ministra tegoż udziału. Gdyby zaś Minister odebranego Rapportu Krolowi w Straży naydaley na pierwszey Sessyi nie podał, wtedy Kommissya prosto do Kancellaryi Straży przesłać swòy Rapport powinna będzie: Oprócz zaś zwyczaynych doniesień y rapportów powinnością będzie Kommissyi na każde zapytanie y żądanie Króla w Straży dać dokładną odpowiedź y explikacyą oraz informacyą w tym wszystkim, w czym uwiadomionym bydź zechce.

2. Wszystkie decyzye Króla w Straży z podpisem Ministra iednego do posłuszeństwa obowiązywać ią będą: W przypadku zaś, gdyby Kommissya odebrawszy takie zalecenie przez Decyzyą Króla w Straży, osądziła większością głosów, też zalecenie bydź przeciwnym Prawu, provisorie posłuszna będąc w wykonaniu takowey decyzyi, poda nie odwłocznie uwagi swoie Krolowi w Sraży, a gdyby Kròl nie skłaniał się do tych uwag, ma upraszać Króla o zwołanie Seymu, gdyby zaś

Król

Krol Seymu nie zwołał, ma o to podać na piśmie żądanie swoie Marszałkowi Seymu pod odpowiedzią Seymowi.

3. Wszelkie żądania, zapytania, Zalecenia, odpowiedzi, explikacye, słowem, wszelkie wzaiemne między Królem w Straży, a Kommissyą czynności maią być podawane na Piśmie, z podpisem przytomnych Komplet składaiących w Kommissyi.

X.

Stosunki Kommissyi Skarbowey z innemi rządowemi Rzpltey Kommissyami, tudzież z Kommissyami Woiewodzkiemi.

1. Kommissya Skarbowa w każdey rządowey Rzpltey Kommissyi szukać może pomocy, informacyi y wzaiemnego zniesienia się, czy przez Pisma, czy przez wyznaczone z grona swego do konferencyi Osoby, czego gdy uzna potrzebę, prześle do niey żądanie swoie przez Notę z dokładnym wyłożeniem rzeczy, o którą iść będzie; wzaiemnie na wszelkie do siebie od innych Rzpltey Kommissyów przesyłane Noty, Kommissya Skarbowa powinna będzie bez zwłoki dawać odpowiedź na piśmie; nie odmawiaiąc w niczym potrzebney pomocy, iaka z Prawem y Władzą iey udzieloną, zgadzać się będzie

2. Prawidła stosunków Kommissyi Skarbowey, względem Kommissyów Woiewodzkich, są opisane w Rozdziale o Kommissyach Woiewodzkich:

Przysięga Kommissarzow.

Obrani Kommissarze w obecności Krola y Stanów Seymuiących, a nieprzytomni w mieyscu Juryzdykcyi Kommissyi wykonaią Przysięgę, którey Rota będzie następuiąca:

„Ja NN. przysięgam Panu Bogu

Ea

„Wszechmogącemu w Troycy S. Ie-
„dynemu na to, iż pensyi Zagrani-
„czney niebiorę, y brać nie będę, iż
„wybrany na Urząd Kommissarza
„Skarbowego, całości dochodów pu-
„blicznych rządowi Kommissyi Skar-
„bowey poleconych, wiernie dostrze-
„gać, a od uszczerbku y iakiegokol-
„wiek onych uszkodzenia bronić bę-
„dę. Tychże dochodów ani na co
„innego, tylko na wydatki Prawem
„przepisane, ani więcey nad opis Pra-
„wa używać niedopuszczę: iż Sprawy
„Sądom Kommissyi Skarbowey pole-
„cone, podług Boga, Praw, sprawie-
„dliwości y dowodów, sądzić będę.
„Sekret Izby dochowam, i wszelkie
„obowiązki y powinności Prawem
„Urzędowi temu przepisane, gorli-
„wie y rzetelnie dopełnię: Władzy
„większey nad Prawo sobie pozwalać,
„a prawem pozwoloney na złe uży-
„wać nie będę: Zgoła w całym Urzę-
„dowaniu moim nie uwodząc się ża-
„dnemi względami, przyiaźnią, lub
„nienawiścią, darów żadnych y obie-
„tnic nieprzyimuiąc, Boga, Prawo, y
„sprawiedliwość za iedyny cel mieć
„będę: Tak mi Panie Boże dopomoż
„y niewinna Syna Jego Męka.„

Podskarbiowie oprócz wykonaney na Dostoieństwo Ministra Przysięgi, powtorny raz przy pierwszym zasiadaniu swoim w Kommissyi, przysięgną przed nią na Rotę wyżey przepisaną.